

Η *Κάθαρσις* δημοσιεύτηκε μετά το θάνατο του ποιητή στα Ευρισκόμενα. Είναι ένα σύντομο κείμενο, γραμμένο στα 1928 που αποτυπώνει μια πρωθύστερη αναπαράσταση του σημερινού πολιτικού φαρισαϊσμού με πιστότητα ανατριχιαστική. Γράφτηκε κατά πάσα πιθανότητα στην Πρέβεζα, όπου προφανώς αναφέρεται το δεύτερο μέρος του, και μάλλον πρόκειται για ένα από τα τελευταία λογοτεχνικά κείμενά του. Δημοσιεύτηκε για πρώτη φορά το 1938, από χειρόγραφο που δε βρέθηκε αργότερα στα κατάλοιπά του. Πάσα ομοιότητα με πρόσωπα και καταστάσεις του σήμερα είναι ασφαλώς....συμπτωματική. Ιδού το κείμενο:

ΚΑΘΑΡΣΙΣ

Βέβαια. Έπρεπε να σκύψω μπροστά στον ένα και, χαϊδεύοντας ηδονικά το μαύρο σεβιότ¹ ? παφ, παφ, παφ -, «έχετε λίγη σκόνη» να ειπώ «κύριε Άλφα».

Ύστερα έπρεπε να περιμένω στη γωνία, κι όταν αντίκριζα την κοιλιά του άλλου, αφού θα?χα επί τόσα χρόνια παρακολουθήσει τα αισθήματα και το σφυγμό της, να σκύψω άλλη μια φορά και να ψιθυρίσω εμπιστευτικά : «Αχ, αυτός ο Άλφα, κύριε Βήτα?»

Έπρεπε, πίσω από τα γυαλιά του Γάμμα, να караδοκώ την ιλαρή ματιά του. Αν μου την εχάριζε, να ξεδιπλώσω το καλύτερο χαμόγελό μου και να τη δεχτώ όπως σε μανδύα ιππότου ένα βασιλικό βρέφος. Αν όμως αργούσε, να σκύψω για τρίτη φορά γεμάτος συντριβή και ν?αρθρώσω «Δούλος σας, κύριέ μου».

Αλλά πρώτα πρώτα έπρεπε να μείνω στη σπείρα του Δέλτα. Εκεί η ληστεία γινόταν από λαμπρούς, διεθνείς οιωνούς, μέσα σε πολυτελή γραφεία. Στην αρχή, δε θα υπήρχα.

Κρυμμένος πίσω από τον κοντόπαχο τμηματάρχη μου, θα σφραainόμουν. Θα είχα τρόπους λεπτούς, αέρινους. Θα εμάθαινα τη συνθηματική τους γλώσσα. Η ψαύσις του αριστερού μέρους της χωρίστρας θα εσήμαινε: «πεντακόσιες χιλιάδες». Ένα επίμονο τίναγμα της στάχτης του πούρου θα έλεγε: «σύμφωνος». Θα εκέρδιζα την εμπιστοσύνη όλων. Και, μια μέρα, ακουμπώντας στο κρύσταλλο του τραπεζιού μου, θα έγραφα εγώ την απάντηση: «Ο αυτόνομος οργανισμός³ μας, κύριε Εισαγγελεύ?»

Έπρεπε να σκύψω, να σκύψω, να σκύψω. Τόσο που η μύτη μου να ενωθεί με τη φτέρνα μου. Έτσι βολικά κουλουριασμένος, να κυλώ και να φθάσω.

Κανάγιες!

Το ψωμί της εξορίας με τρέφει. Κουρούνες χτυπούν τα τζάμια της κάμαράς μου. Και σε βασανισμένα στήθη χωρικών βλέπω να δυναμώνει η πνοή που θα σας σαρώσει.

Σήμερα επήρα τα κλειδιά κι ανέβηκα στο ενετικό φρούριο. Επέρασα τρεις πόρτες, τρία πανύψηλα, κιτρινωπά τείχη, με ριγμένες επάλξεις. Όταν βρέθηκα μέσα στον εσωτερικό, τρίτο κύκλο, έχασα τα ίχνη σας. Κοιτάζοντας από τις πολεμίστρες, χαμηλά, τη θάλασσα, την πεδιάδα, τα βουνά, ένιωθα τον εαυτό μου ασφαλή. Εμπήκα σ'ερειπωμένους στρατώνες, σε κρύπτες όπου είχαν φυτρώσει συκιές και ροδιές. Εφώναζα στην ερημία. Επερπάτησα ολόκληρες ώρες σπάζοντας μεγάλα, ξερά χόρτα. Αγκάθια κι αέρας δυνατός κολλούσαν στα ρούχα μου. Με ήβρε η νύχτα⁴?"

σεβιότ¹: (αγγλ. cheviot) ύφασμα από μαλλί ομώνυμων προβάτων που τρέφονται στα Cheviot Hills, στα σύνορα Αγγλίας και Σκωτίας.

ενετικό φρούριο²: το κάστρο της Πρέβεζας

αυτόνομος οργανισμός³: ίσως ο Καρυωτάκης υπαινίσσεται τον Αυτόνομο Οργανισμό Αποκαταστάσεως Προσφύγων, που μετονομάστηκε σε Επιτροπή Αποκαταστάσεως Προσφύγων

Με ήβρε η νύχτα⁴: Το χειρόγραφο του Καρυωτάκη τελείωνε με τη φράση «κι ο θάνατος» Βλ. την έκδοση του Γ.Π.Σαββίδη 2, 231

Το ποίημα *Πρέβεζα* (ή αλλιώς *Επαρχία*) είναι το τελευταίο και ένα απ' τα πιο γνωστά-χάρη στις μελοποιήσεις του- ποιήματα του Κώστα Καρυωτάκη. Γράφτηκε στα 1928. Ασφαλώς η δέσμη των απροσδόκητων θανάτων που στοιβάζει ο Καρυωτάκης στην *Πρέβεζα*

, δεν είναι άλλο παρά μια ενδεικτική ονοματολογία της υποκρισίας, κάτι που νομίζω γίνεται φανερό στην τελευταία αποκαλυπτική στροφή, στην οποία ο θάνατος έστω κι ενός εκ των "υποκριτών" έρχεται σαν λύτρωση (διασκέδαση!) για τους υπόλοιπους από τα δεσμά της υποκρισίας (την οποία πάντως σημειωτέον και τη στιγμή της δυνητικής κι ανακουφιστικής συντριβής του φορέα της, δεν απεκδύονται:

Σιωπηλοί, θλιμμένοι, με σεμνούς τρόπους
)!!!!

ΠΡΕΒΕΖΑ

Θάνατος είναι οι κάργες που χτυπιούνται
στους μαύρους τοίχους και τα κεραμίδια,
θάνατος οι γυναίκες, που αγαπιούνται
καθώς να καθαρίζουνε κρεμμύδια.

Θάνατος οι λεροί, ασήμαντοι δρόμοι
με τα λαμπρά, μεγάλα ονόματά τους,
ο ελαιώνας, γύρω η θάλασσα, κι ακόμη
ο ήλιος, θάνατος μες στους θανάτους.

Θάνατος ο αστυνόμος που διπλώνει
για να ζυγίση μια «ελλιπή» μερίδα,
θάνατος τα ζουμπούλια στο μπαλκόνι,
κι ο δάσκαλος με την εφημερίδα.

Βάσις, Φρουρά, Εξηκονταρχία Πρεβέζης.
Την Κυριακή θ' ακούσουμε την μπάντα.
Επήρα ένα βιβλιάριο Τραπεζής
πρώτη κατάθεσις δραχμαί τριάντα.

Περπατώντας αργά στην προκυμαία,
«Υπάρχω;» λες, κι ύστερα «δεν υπάρχουνεις!»
Φτάνει το πλοίο. Υψωμένη σημαία.
Ίσως έρχεται ο Κύριος Νομάρχης.

Αν τουλάχιστον, μέσα στους ανθρώπους
αυτούς, ένας επέθαινε από αηδία...
Σιωπηλοί, θλιμμένοι, με σεμνούς τρόπους,

θα διασκεδάζαμε όλοι στην κηδεία.

Για την ιστορία το τραγούδι στην παραπάνω εκτέλεση, που συμπεριλήφθηκε στο δίσκο *Φοβάμαι*

(1982) έγινε εμπορική επιτυχία με την παραπάνω εκτέλεση από τον Βασίλη Παπακωνσταντίνου. Ακούστε

[εδώ](#)

την ερμηνεία του Θανάση Γκαϊφύλλια από το δίσκο

Ατέλειωτη Εκδρομή

(1975) κι

[εδώ](#)

την ερμηνεία του Χρήστου Λεττονού σε μελοποίηση του Δήμου Μούτση από το δίσκο του *Τετραλογία*

(1975). Με εξαίρεση την τελευταία εκδοχή σε καμία από τις άλλες μελοποιήσεις -άγνωστο γιατί- δεν συμπεριλήφθηκε η τελευταία στροφή.

Ο λόγος για την υποκρισία λοιπόν. Όχι όμως για εκείνη, που ο παλιός δάσκαλος, ο Πρωταγόρας, στον ομώνυμο Πλατωνικό Διάλογο εγκωμίασε ως νουνεχή ανθρώπινη συμπεριφορά, αφού εξασφαλίζει την ύπαρξη της ανθρώπινης κοινωνίας. Όχι, ασφαλώς, για εκείνη που διακονεί ένα υψηλότερο σκοπό και εξαγνίζεται στη συλλογική συνείδηση ως αναγκαίο κακό, κάτι δηλαδή σαν το φόρο που η Αρετή πρέπει να πληρώσει στην Κακία, μα ακριβώς για το αντίθετό της: Την υποκρισία ως απειλή για τη συνοχή της πολιτικά οργανωμένης κοινωνίας. Κι είναι αλήθεια πως στις μέρες μας η υποκρισία περισσεύει σε όλες της εκφάνσεις της κοινωνικής και πολιτικής μας ζωής. Γεννιόμαστε μέσα της, μεγαλώνουμε μαζί της, μαθητεύουμε κοντά της με ζήλο, την διδάσκουμε με φανατισμό νεοφώτιστου, χωρίς ποτέ να κλείνει ο φαύλος κύκλος, αφού στο τέλος, πριν αποχαιρετίσουμε το μάταιο τούτο κόσμο, την αφήνουμε διαθήκη στα παιδιά μας. Όποιος ξεφεύγει για λίγο από την προστασία της, κινδυνεύει στην καλύτερη περίπτωση να βρεθεί περιθωριοποιημένος ή υπόδικος και στην χειρότερη τρόφιμος ψυχιατρικού ιδρύματος. Ο ποιητικός λόγος του Καρυωτάκη γραμμένος με τις ρανίδες του αίματός του αισθητοποιεί στα παραπάνω κείμενα την πάλη του ανθρώπου με τον πόνο του κόσμου. Κι όπως συμβαίνει πάντα με την αληθινή ποίηση το ωφέλιμο βεληνεκές του ποιητικού λόγου συμπυκνώνει επιγραμματικά ό,τι ο αναφορικός λόγος θα χρειαζόταν πολύ μελάνι για να το αποδώσει. Κάτι παραπάνω: Μας φέρει ενώπιους ενώπιους με τον εαυτό μας και το πρόβλημα. Να σταθούμε στον καθρέφτη και να αναγνωρίσουμε τον ξένο.

Αντίδωρο στα κείμενα του ποιητή κι οριστικό επιμύθιο αυτού του σύντομου άρθρου το τραγούδι του Γιώργου Οικονομέα σε ερμηνεία του Βασίλη Παπακωνσταντίνου , πάλι από το δίσκο *Φοβάμαι*: